

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Archicancellariis Sacri Romani Imperii Ac Cancellariis Imperialis Avlae

Mallinckrodt, Bernhard von

Monasteri[i] Westphaliae, 1640

Serenissimo Ac Eminentissimo Principi Ac Domino, D. Ferdinando
Archi-Episcopo Coloniensi, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11835

SERENISSIMO

A C

EMINENTISSIMO PRINCIPI AC DOMINO,

D. FERDINANDO

ARCHI-EPISCOPO

COLONIENSIS

SACRI ROMANI IMPERII PER ITALIAM

ARCHI-CANCELLARIO AC PRINCIPI ELECTORI,

EPISCOPO

MONASTERIENSIS,

PADERBORNENSIS AC LEODIENSIS,

ADMINISTRATORI HILDESHEIMENSIS AC BERCHTOLS-

GADENSIS, PRINCIPI STABVLENSIS,

COMITI PALATINO AD RHENVUM,

VTRIVSQUE BAVARIE, WESTPHALIE, ANGARIE

ET BVLLIONIS DVCI, MARCHIONI FRANCHIMONTANO, &c.

Principi ac DOMINO meo Clemen-

tissimo humillima obsequia mea submississime

offero & confecro.

Serenissime Princeps, Clementissime DOMINE,

Vam Illustrem obtineat, inter reliqua do-

ctarum mentium exercitia & oblectamenta, Historiarum stu-

dium dignationis locum; apud Serenissimam Celitudinem

):(2

Vestram,

DEDICATORIA.

Vestram, non elegantioribus tantum literis, ac varijs potioribusque eruditionis omnigenæ partibus; sed insuper à tot iam annis, quod præcipuum est, per Principales Electoralesque curas, omnimodâ maximarum rerum experientiâ politam & excultam, probationis minimè indigens est. Tam latè enim earum usus patet, & tam prolixum præstant, opem suam non aspernantibus, iuuamen; ut licet à quàm plurimis, ijsdemque præclarissimis ingenijs, exquisitarum laudum præconijs celebratæ sint, numquam tamen satis prodignitate, meritisque suis commendari potuerint. Præter cetera autem, passim apud diuersos obuia, encomia, iure optimo videor Historiam vocare posse, **LYMEN OMNIUM SCIENTIARVM, & DEXTRVM PRVDENTIÆ OCVLVM.** De posteriori vix est, ut cordatior aliquis ambigere sustineat. Etsi enim civilium curarum, reliquamque bene sapienterque viuendi solertiam EXPERIENTIA in primis perficere prædicetur: non dubitârim tamen, magnos secutus viros, affirmare; hanc illius illustratione destitutam, plus quàm lusciosam esse. Huius pronuntiati, imò veriùs oraculi, infallibilitatem, **Itelvvolfus de Lapide**, Eques Sueuus, Alberti Brandeburgici Cardinalis, & Archi-Episcopi Moguntini, &c ante seculum & quod excurrit, Aulæ Præfectus, Nobilitatis Germanicæ suo tempore, per excellentioris doctrinæ prærogatiuam, facillè princeps, memorabili dicto (*Zincgrauij apophthegmata, & Melchior Adam in vitâ*) ostendit & euicit; quo sui ordinis grandæuum aliquem, annorum ditiori censu prætumidum, minusque prouectam ætatem eius, inconsultâ & superbâ irrisione explodentem, egregiè ac neruosè retudit. Insolentiùs enim in aliorum frequentia obiurganti, *non esse ætatem eius tantam, ut posset illa vel ille meminisse: at tu, respondit, ô senex, tantum ea in memoriâ habes, quæ ab annis quadraginta, aut paulò antè gesta sunt; ego verò ea etiam scio, quæ duobus aut tribus retro millibus.* De scientijs quod dixi, nullibi euidentius habet, cum tamen nusquam non habeat, quàm in ipsâ ERUDITIONIS ARCE, THEOLOGIA, fideique rebus, veritatis fundamentum; nec repertus adhuc est, qui in sacro isto studio, magni aliquid & perfecti præstiterit, Historiarum adiutorio destitutus. Ac quouis pignore vidi qui cõtendere minimè extimesceret, quæ à tot iam annis nos aliosque infestant & inquietant, absurdissimarum hæresum zizania; non alibi, quàm in ANTIQVITATIS NEGLECTV & CONTEMPTV, adeoque Historiæ Ecclesiasticæ ignorantia, firmiores magisque luxuriantes egisse radices. Ac si qui sunt, certè paucissimos esse veriùs est, eosque reliquis pestilentiores, qui opiniones suas
à ve-

DEDICATORIA.

à veteris Ecclesiæ, priscorumque Patrum fide ac doctrinâ discrepare nōrint; plurimis ac plerisque, sibi cum antiquis præclare conuenire, falsò persuasum est. Nec est frequentior aut felicior, seductos à Sectariorum Coryphæis, ad vnitatem veræ ac priscæ fidei reducendi modus, quàm si eimentita vetustatis larua illis detrahatur; quamque nihil in controuersis articulis cum veteribus, præterquam vnis & solis toties conuictis, damnatis & anathemate percussis omnium seculorum hæreticis, commune habeant; non minùs ex Ecclesiasticæ Historiæ, quàm Theologicarum rerum Scriptoribus probè & peritè edoceantur. Hinc omnino persuasus sum, licèt doctorum omnium, imò hominum, communis sit Historiarum lectio; quâ & illi, qui reliquas doctrinas ferè aspernantur & fastidiunt, atque adeò ipsimet idiotæ, mirè capiuntur: nullis tamen propiùs conuenire magisque necessariam esse, quàm Ecclesiastici commatis hominibus, & sacrorum studiorum Mystis. Tantùm igitur abest, hanc suauissimam in omni Palladio thesaurario illecebram, in quoquam reprehendi posse, vt potiùs cuius pro modulo ingenij & profectûs sui, opera danda sit; vt magis magisque indies excolantur hæc spatiosissima plusque præ alijs florigera & fructifera Historiarum latifundia. Etsi enim reliquarum quoque artium & scientiarum limites tam latè pateant, vt priorum studiosâ industriâ & laboribus eruditis, subsequentes absterreri non debeant, à proferendis vltra finibus, conandoque, vt pretium operæ aliquod non pœnitendum, in necdum à quoquam alio defloratis faciant; nullibi tamen amplior & & vberior se exercitandi campus aperitur & extenditur, quàm in hac temporum omnium locorumque, tum rerum etiam ac personarum vniuersitate, quam totam & omnem ambitu suo Historicæ amplitudinis vastitas comprehendit. Ac cum alibi, tum in hoc præcipuè stadio, vel ruditatis, vel peruersi iudicij se manifestos faciunt, qui censûs literarij per nouas fœturas locupletationem incessunt & improbant. Auget enim sine omni controuersia, satis euidenter, studendi commoditatem, subleuatque studentium labores librorum multitudo; tantùm abest, vt, quod multi conqueruntur, eosdem retardet & obruat: (delectus tantum-modò adhibeatur, & vitetur promiscua superfluitas) dum alieni fastidij & sudoris fructum capiunt; congestaque absque propriâ molestiâ & tædio in vnum, primo statim conspectu & obuiâ deliberatione frui ex assè toto possunt; domestico aliàs labore, magnoque temporis dispendio, infinitis ferè in locis vestiganda, & scrupulatim non rarò congerenda. Ad eiusmodi autem de publicis studijs bene merendi tentamenta, licèt primariò ab ipsâ rei pulchritudine, vtilitate, dignatione, quæque eius generis alia sunt prouocemur; mirificè tamen eodem, in hoc quidem, quod gesta priorum temporum attingit, studiorum genere, inuitat & allecat, illud

DEDICATORIA.

Cæcilij Secundi, doctissimi & optimi viri, dictum (lib. 5. epist. 8.) **Historiam quoquo modo scriptam delectare**: quod in carmine multisque alijs doctrinarum partibus contra est; in quibus *mediocribus esse* vix conceditur. Hunc igitur nacta Patronum mea scribendi impolities, ex his vernantibus iucundissimæ exercitationis pratis, qualemcumque corollam texere animum induxit: facto initio ab illo Germanicæ Historiæ paulò obscuriori recessu, qui circa Sacri Imperij Archi-Cancellarios, eorumque vices gerentes versatur; hætenus ab alijs non tam neglecto, quam non satis accurate excussio. In hoc illustrando, an pretium operæ aliquod fecerim, aliorum, qui lectionem non dedignabuntur, iudicare est. Conatus certè sum, Historicorum veterum Diplomatumque subsidio, supra priores nonnihil efficere; ac dignum iudicaui hoc argumentum, quod non tantum pro virili elucidare, sed etiam Serenissimæ Celsitudini Vestræ humillimè offerem. Duplici enim ex causâ, hac in parte pudori meo vim fieri permisi; quarum prior ab ipso opere est, ab operante altera. Nec tamen immorabor longius in subiecti commendatione, quod omnibus, qui sincerum minimeque corruptum Historiæ dulcedinis gustum habent, & fructuosæ eiusdem lectionis usum norunt, seipsum satis laudat; reliquis nulli panegyrici, quantumvis tersti & prolixi, satisfecerint. Nam ipsos Archi-Cancellarios, id est, à tot iam sæculis ipsosmet Principes Electores, Sacri, inquam, Imperij præ multis alijs firmissimas nobilissimasque columnas, quod attinet; absit ut de illis dubitare quis ausit. Præmarium enim illi sunt post sacratissimi Imperatoris Maiestatem in omni Germanicâ re argumentum; quique etiam alias in omni nostrate Historiâ ubique ferè omnem faciunt implentque paginam. Sed & reliqui satis illustre sunt scribendi subiectum. Si enim, ut apud Vopiscum (*in vitâ Aureliani, proæm.*) Iunius Tiberianus Vrbi Præfectus, Clariss. & eloquentissimus vir, non sine stomacho refert, *Thersites & Sinones, reliquaq;* non *verustatis* tantum, sed & recentiorum temporum *monstra*; in historijs locum inuenerunt; quis indignetur illos quoque scribi legique dignos censerì, quorum laboribus, industriâ, vigilijs, virtute, consilijs, mōitisque res Romana apud Teutones multis Sæculis aucta, propagata, conseruata, & ad nostra hæc vsque tempora, non pœnitendo successu, dummodo nosmetipsi velimus, transmissa & stabilita noscitur? Ac præterea illi maximam partem, quantum sciri potest, vel cum assummerentur, Imperij Principes extiterunt, vel postmodum ad Principalem fortunam euecti sunt; omnes certè magnos, insignes, memorabiles viros fuisse dubitari nequit: quamvis de nonnullis, ut in vetustate obsitis solet, vix quicquam, quàm quod Cancellarij fuerint, compertum habeatur. Non autem vi-

sus

DEDICATORIA.

fus mihi est qualiscunque hic labor meus, cuiquam quàm Serenissimæ Cel-
 situdini Vestræ aptius digniusque offerri & inscribi potuisse : non tantum
 quod ad exemplum ab aliquot seculis Decessorū suorū, Imperij Archi-Can-
 cellariatum dignissimè obeat; id enim cum Eminentissimis Dominis Colle-
 gis suis commune habet; sed etiam, quod præter antiquissimam Archi-Can-
 cellariatūs memoriam, diuersa adhuc supersint alia, quibus Metropolitana Se-
 des eius, quando de hac materiā sermo est, præ alijs tantæ dignitatis consorti-
 bus, in clyta & spectabilis habetur. *Sanctus* certè *Cunibertus* Colonienfis Anti-
 stes, omnium primus est, quem Archi-Cancellarij titulum vsurpasse, huc vs-
 que compererim. Nec vlla est inter omnes Germaniæ Cathedras, siue Suffra-
 ganæ illæ sint, siue Archi-Episcopales, quæ tot dederit huius generis Præsu-
 les, gloriā sanctitatis coruscas, quot vna Agrippinas exhibuit; septem illu-
 strans lucidissimis huiusmodi Sideribus, non Imperialem tantum Senatū,
 sed vniuersam insuper Germaniam: quam reliquā etiam Sanctorum suorum
 lucidissimā coronā, præ locis alijs splendidissimè illuminat. Præterea non alia
 vllibi terrarum Ecclesia est, quæ non Imperij tantum, sed ipsius etiam Roma-
 næ Ecclesiæ Archi-Cancellariatum, & quidem perpetuo & hereditario ve-
 trumque iure gerat, quàm hæc in Vbijs Serenissimæ Celsitudinis Vestræ; vti
 suo loco obiter ostendi, ac doctior manus suo tempore copiosius facundius-
 que explicabit. Denique & aliā ratione Serenissima Vestra Celsitudo alijs
 antistat; quæ iam à viginti septem & amplius annis maximā auctoritate &
 gratiā, laudēque summā, Electoralem primariā inter Imperij Procereꝝ digna-
 tionis sarcinam, quæ ipsius Archi-Cancellariatūs accessio & sequela est, susti-
 net, & tres ordine in posuit, præclarā allaboratione suā, votiꝝque sociatione,
 legitimè & concorditer electos Cæsares Augustos Imperiali throno; quorum
 vel vtrumque, vel alterutrum, Eminētissimorum Coofficialium suorum neu-
 tri contigit. Tantò autem pluri, vt præmissa nos admonent, & ipsis admini-
 strantibus, & omnibus alijs facienda est Archi-Cancellariatūs Imperialis
 dignitas, quod Cæsareæ electionis ius & priuilegium, possessoribus suis, iam
 inde à seculis aliquot, conciliārit & progenuerit; certumque sit Diplomatum
 fide, Ecclesiasticos pariter & Seculares Septem-viros, longo tempore Archi-
 Cancellariatūs, reliquorumque Archi-Officiorum Imperij titulis vfos esse,
 priusquam Electoralem, quamuis rem ipsam liquidissimè obtinerent, eisdem
 adijcerent. Me autem opusculi huius, quamuis rudem & insubidum, concin-
 natorem quod attinet; etsi debitissimæ meæ erga Serenissimam Celsitudinem
 Vestram, **BENEFACTOREM & PRINCIPEM** meum, obseruantiae cul-
 tusque deditissimi, forinsecus documenta anxie conquirere & operosius o-
 stentare, opus non habeam; acquiescens illis testibus, qui fallere fallique ne-
 queunt,

DEDICATORIA.

nequeunt, ac generosis & modestis ingenijs, quorum longè saltè vestigia adorare, citrà arrogantiae suspicionem labemque iactantiae, licebit, abundè sufficiunt: non tamen, vt confido, omni ex parte Serenissimae Celsitudinis Vestrae, pro reliquâ incredibili mansuetudine suâ, ingratum erit, nec cuiquam aliorum magnoperè improbari poterit, quodd publicè exhibere studeam, & extare optem, humillimi obsequij mei, constantis fidei, & deuotissimae venerationis, hoc quaecumque specimèn & contestationem. Est quidem sibi ipsi satis praemij, verè Heroica virtus Serenissimae Celsitudinis Vestrae: imitata tamen, cuius cum reliquis Principibus in terrâ vices gerit, Diuini Numinis ineffabilem bonitatem; non recusat exhiberi sibi à subiectis ac creaturis suis meritisimos honores, animique deditissimi, quantumuis tenuem, sinceram nihilo minùs, minimeque fucatam significationem. Maiora magisque plausibilia praestant, praestabuntque, faustis sideribus & felici Genio nati: ego cum thure nequeam, molâ saltè litare salsâ in votis habeo. Superat tamen omnes *votorum meorum delicias*, vt Serenissima Celsitudo Vestra praesentis anni curriculo, plures adhuc longae & robustae aetatis climaces (ita annuat faxitque supremus Arbitr) felicissimè adijciat; meque subiectissimum clientem suum, vt vt meritis, ad obtinendum hæc petita, longè inferiorem, animo tamen ea, quæ *semper illi probentur*, praestare cupienti, non facile cuius promiscuè concedere paratum, solitâ clementiâ suâ, non vno ante-hac documento mihi testatissimâ, deinceps etiam benignissimè complecti dignetur; ac dummodo aliquo, quocunque volet & quocunque, inter suos loco esse iubeat. Vt rata & grata sint hæc vota ac desideria mea, Deo Opt. Max. Serenissimam Celsitudinem Vestram intimo animi affectu ardentibusque precibus humillimè commendo. Monasterij Westphaliae, viii Idus Augusti; in quem Dominicae Clarificationis siue Transfigurationis festiuitas incidit, quodque ante annos sexdecim, hanc *Monasteriensem patriam*, Celsitudinis Vestrae ditioni subditam, Caesareis auspicijs, ductuque pijsissimi & fortissimi Herois, *Comitis Tilly*, quem omnis posteritas admirabitur, *Exercituum Deus* memorabili & nobilissimâ ad *Lonam* oppidum (*Stattlohn*) victoriâ illustrauit & benedixit.

An. M. 1661.

Serenissimae Celsitudinis Vestrae

humillimus & subiectissimus

Cliens ac Creatura,

BERNARDVS à MALLINCKRODT, Decanus
MONASTERIENSIS in Westphalia, &c.